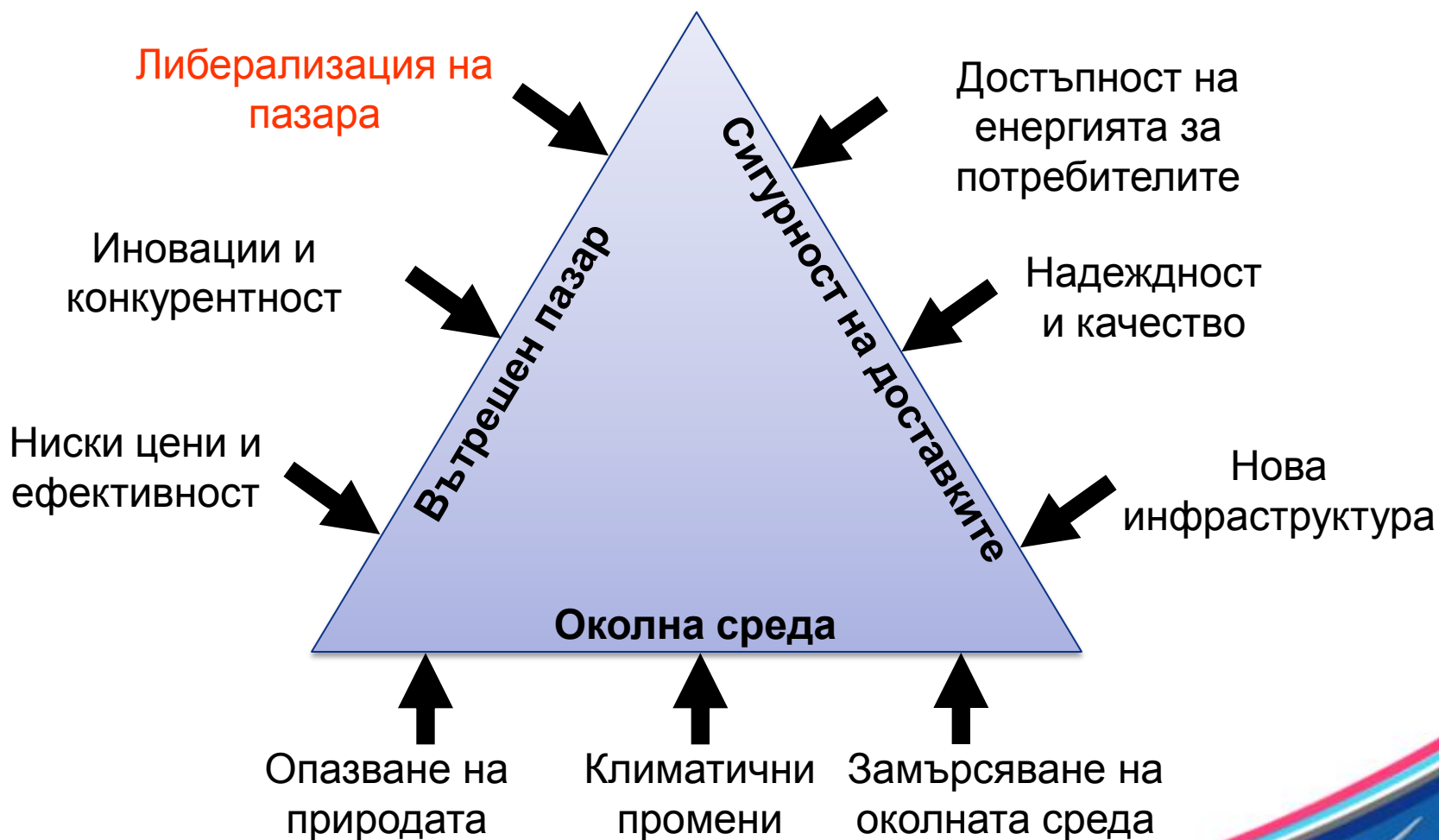

Либерализиран енергиен пазар в България - предизвикателствата на 2011 година

София, 15 февруари 2011 година

Новите предизвикателства пред Европейската енергетика

Приоритет “Ефективно работещ електроенергиен пазар” (проект на Енергийна стратегия на България 2020)

ФАКТИТЕ

- ▶ НЕЛИКВИДЕН ПАЗАР НА ЕДРО С ПОД 5% СДЕЛКИ НА СВОБОДНИ ЦЕНИ
- ▶ ЕСО НЕ СТАНА НЕЗАВИСИМ ОПЕРАТОР, А ОСТАНА ПРИТУРКА НА НЕК
- ▶ ДИСКРИМИНАЦИЯ ПРИ ДОСТЪПА ДО ПРЕНОСНАТА МРЕЖА

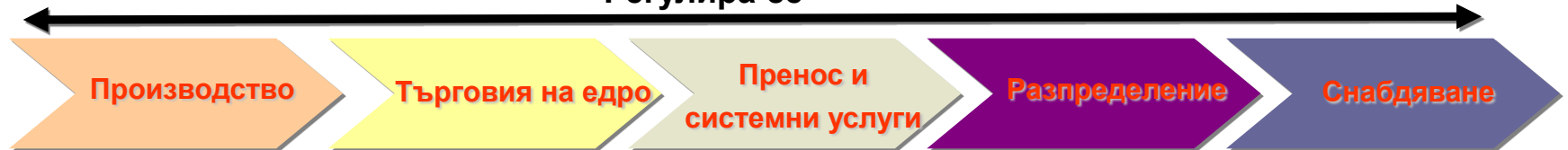
ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

- ▶ НИСКИТЕ РЕГУЛИРАНИ ЦЕНИ, ОГРАНИЧЕНИЯ БРОЙ ПРОИЗВОДИТЕЛИ И ЛИМИТИРАНИТЕ КОЛИЧЕСТВА ЕНЕРГИЯ СПИРАТ ЛИБЕРАЛИЗАЦИЯТА
- ▶ СВОБОДЕН И РАВНОПОСТАВЕН ДОСТЪП ДО МРЕЖАТА НЕ СЕ СЪЗДАВА ОТ ОРГАНИЗАЦИОННО, ФИНАНСОВО И ЮРИДИЧЕСКИ ЗАВИСИМ ОПЕРАТОР

ЦЕЛИТЕ

- ▶ РАЗВИТИЕ НА ДВУСТРАННИ ДОГОВОРИ И БАЛАНСИРАЩ ПАЗАР ПО ПОСОКА НА ПОВЕЧЕ ПРОЗРАЧНОСТ И КОНКУРЕНТНОСТ
- ▶ ОТДЕЛЯНЕ НА ОПЕРАТОРА И МРЕЖОВИТЕ АКТИВИ ОТ НЕК И БЕХ
- ▶ СЪЗДАВАНЕ НА ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЙНА БОРСА В СЪТРУДНИЧЕСТВО СЪС СЪЩЕСТВУВАЩИТЕ В ЕС/ЮИЕ

Регулира се

Над 90% от произведената енергия се продава (предимно на НЕК-Обществен доставчик) по непазарни цени:

- ▶ по фиксирани цени (дългосрочни договори),
- ▶ по регулирани цени (квоти на производителите определени от ДКЕВР),
- ▶ по преференциални цени (за ВЕИ и комбинираното производство)

▶ По-голямата част от търговията на едро в България се извършва между производителите, обществения доставчик и крайните снабдители по регулирани от ДКЕВР цени

▶ Цените за пренос са предмет на регулиране от ДКЕВР

▶ Цените на студения резерв и балансиращата енергия се регулират от ДКЕВР

▶ Цените за разпределение се регулират от ДКЕВР

▶ Дейността по разпределение е отделена от снабдяването

▶ Цените за снабдяване на крайните снабдители се регулират от ДКЕВР

▶ Цените за домакинствата и МСП се регулират от ДКЕВР

Как либерализацията на електроенергийния пазар в България може да бъде успешна?

Ясни правила

- ▶ Отделяне на ЕСО с активите (по модел “Независим преносен оператор”) от НЕК и БЕХ за свободен и равнопоставен достъп до мрежата
- ▶ Въвеждане на *Доставчик от последна инстанция* при ясно мотивиране на избраната концепция (Кой ще бъде този доставчик? Как ще бъде избран? Откъде и как ще осигурява необходимата му енергия, на какви цени ще я продава?);
- ▶ Еднозначно разделяне на отговорностите между преносния и разпределителните оператори чрез ясна законова дефиниция за двата вида мрежи
- ▶ Цялостна концепция за структурата на държавната енергетика – бъдещето на НЕК и БЕХ след отделянето на операторите и мрежите, релевантна на концепцията за електроенергийна борса. Прекратяване на непазарните консолидации.
- ▶ Процедурите и параметрите по двустранни договори да станат публични, прозрачни и хармонизирани с правилата за предоставяне на достъп до мрежата

Реални цени – десет въпроса и десет отговора

1. Защо не се прилагат стимули за по-ефективна работа на енергийните компании?

- ▶ **Предложение:** Разходнопокривните методи, насърчаващи лошо работещите и наказващи добре работещите компании, да бъдат заменени с други методи /например, тарифи/ за стимулиране на ефективната работа

2. Защо ДКЕВР увеличава приходите на едни компании (ЕСО, НЕК) за сметка на намаляване на приходите на други (ЕРД)?

- ▶ **Предложение:** Стриктно спазване на принципа на пренасяне на всяко изменение на разходите по ценовата верига до краен потребител. Единен подход и прозрачни принципи при калкулиране на цените на различните мрежови оператори

3. Защо цените на електроенергията не отразяват производствената цена?

- ▶ **Предложение:** Истинската либерализация и борсовият механизъм трябва да бъдат предшествани от създаване на прозрачни и пазарно-съпоставими цени на електрическата енергия. За целта ДКЕВР трябва да изготви пътна карта как ще се постигне това.

4. Защо енергийната ефективност не е успешна история?

- ▶ **Предложение:** Реални цени за отопление от различни източници. Прекратяване на субсидирането на топлоенергията и на електроенергията за бита. Въвеждане на практически стимули и преференции за енергийно спестяване в индустрията и бита, особено стимулирането на ВЕИ за собствени нужди.

Реални цени – десет въпроса и десет отговора

5. Защо участието на борсата от право на избор на потребителя и на доставчика се третира като принудително тяхно задължение?

- ▶ **Предложение:** Да не се прибързва със създаването на борса, ако тя няма да привлече участници по естествен път и ако сегашните непазарни цени не бъдат трансформирани в пазарни по-добре познатите и успешни методи

6. Защо НЕК ще търгува на борсата с изкупуваната от него по непазарни цени електроенергия от ВЕИ?

- ▶ **Предложение:** Чрез “зелената” добавка в цената за пренос НЕК си покрива разходите за покупка на ВЕИ-енергия. Затова борсови участници трябва да са самите ВЕИ-производители, а не НЕК, но след трансформиране на преференциалните цени в “пазарна цена + добавка”

7. Защо борсовата търговия ще започне със задължително участие на ЕРД, които да си купуват енергията за технологични разходи?

- ▶ **Предложение:** Либерализацията, в т.ч. и чрез борса, е насочена към свободен избор на доставчик за **крайните потребители**. Участниците по веригата, особено ЕРД, които продават по регулирани цени, не са подходящи за пионери на борсата

Реални цени – десет въпроса и десет отговора

8. Защо се допуска АЕЦ Козлодуй да изкривява условията за конкуренция?

- ▶ **Предложение:** Ниските разходи на АЕЦ не са резултат от ефективност, а са исторически. Това създава за централата условия за генериране на незаслужени свръхпечалби, дължащи се на голямата разлика м/у предлаганите от нея и предлаганите от следващата в класацията на цените централа.
- ▶ Какво може да се направи за решаване на проблема с историческите цени /варианти за решения/:
 - Увеличаване на отчисленията за фондовете за извеждане на блоковете от експлоатация и съхраняване на отработеното ядрено гориво;
 - Въвеждане на допълнителна данъчна тежест, която да повиши разходите, респективно цените до тяхното пазарно ниво;
 - приходите от така посочените отчисления и данъчни задължения могат да се използват за енергийни помощи на бедни семейства;
 - приходите могат да се използват и за покриване на отрицателните разлики между пазарните цени и фиксираните цени по дългосрочните договори.

Реални цени – десет въпроса и десет отговора

9. Защо се търсят административни, вместо пазарни начини за ограничаване навлизането на скъпите фотоволтаици?

- ▶ **Предложение:** Инвестициите следват високите печалби – чрез цените ДКЕВР може да управлява (намалява/засилва) интереса и така да търси оптималния баланс м/у ВЕИ-цели и цени.

10. Защо дерогацията по линия на търговията с емисии от 2013 фигурира в проекта на Енергийна стратегия на България?

- ▶ **Предложение:** Ако производителите не поискат дерогация, държавата не може да я наложи. Необходима е оценка на въздействието на дерогацията върху цените, която да покаже дали тя ще е полезна.

Социален баланс

Актуална ситуация:

- ▶ Всеки получава относително евтина електроенергия – България е 25-27-та в Европа
- ▶ В енергийната индустрия липсват спешно необходимите инвестиции за технологично обновление
- ▶ Неефективна употреба на енергия и липса на стимули
- ▶ Налице е “кръстосано” субсидиране на битовите потребители за сметка на бизнеса, което “блокира” енергийната ефективност, особено на домакинствата и ТЕЦ

Да се направи:

- ▶ Определяне на енергийните цени – осигуряващи устойчиво развитие на енергийната инфраструктура чрез нови инвестиции и технологично обновление
- ▶ Реални цени на енергията – водят до ефективно използване и оптимизиране на потреблението в бита
- ▶ Постигане на “социален баланс” като акцизите да се използват целево като “социална помощ” за реално нуждаещи се и социално слаби семейства
- ▶ Прекратяване на “кръстосаното субсидиране” чрез реални цени на топло- и електроенергията
- ▶ Постигане на еднакви цени на топлоподаването за бизнеса и другите потребители
- ▶ Предложения на преференции и стимули за енергийно спестяване в индустрията и в бита

Отворен газов пазар – как да го развиваме?

Десет въпроса и десет отговора

1. Защо трябва да има монопол на обществен доставчик на всички източници на природен газ – вътрешни и външни?

- ▶ **Предложение:** Отваряне на пазара на едро и за нови участници. Даване на право на крайните снабдители да сключват сделки с добивни предприятия, предприятия за съхранение на природен газ и с търговци (промяна в ЗЕ)

2. Защо се допуска продължаващо препятстване достъпа на трета страна до преносната мрежа и до хранилището?

- ▶ **Предложение:** Въвеждане на ясни и недискриминационни правила за предоставяне на достъп на всеки желаещ до мрежата и хранилището за газ на конкурентен принцип, както и на строги санкции за неспазване на тези правила

3. Защо се препятства достъпа до преносната мрежа в Румъния чрез изкупуване целия капацитет без същият да е необходим?

- ▶ **Предложение:** Привеждане на договора между Булгаргаз и Трансгаз за пренос през румънската газопреносна система в съответствие с отправените вече от ЕК препоръки

4. Защо бе наложена регулация и за свободния газов пазар с промяна на ценовата наредба от декември 2009?

- ▶ **Предложение:** Ясна, обективна и приложима дефиниция на клиентите на крайния снабдител (т.е. на принадлежащите към регулирания пазар) – промяна в ЗЕ
- ▶ Промяна на законови разпоредби и на наредбата за ценообразуване на природния газ, така че да се обхваща ясно само регулираната част от пазара (6 % от общото газово потребление)

Десет въпроса и десет отговора

5. Защо се допускат продажби от страна на Булгаргаз под себестойност през 2006-2011г., което прави невъзможно навлизането на други пазарни участници?

- ▶ **Предложение:** Да се преустанови подмяната на основни принципи на икономическото регулиране с решения, обусловени от политически и социални мотиви

6. Защо се легитимира покриването на горните разлики чрез «кръстосано субсидиране» м/у продажби на вътрешния пазар и приходите от транзит?

- ▶ **Предложение:** Гарантиране спазването на изискванията за счетоводно, организационно и юридическо отделяне на дейностите чрез засилена и прозрачна регулация на отношенията „Булгаргаз-Булгартрансгаз“

7. Защо се бави отстраняването на нарушенията на Регламента за достъп от Втория пакет и се забавя прилагането на Третия пакет?

- ▶ **Предложение:** Ускорено отстраняване на идентифицираните от ЕК нарушения на Регламента (открита наказателна процедура), приемане и прилагане на всички процедури и документи, необходими за работещ либерализиран пазар, вкл. отделяне на Булгартрансгаз от БЕХ по модела «независим преносен оператор» и незабавно приемане на 10-годишен план на газопреносното предприятие за развитие на мрежата

Десет въпроса и десет отговора

8. Защо не се вземат мерки за отстраняване липсата на физически условия за развитие на газоразпределителна мрежа?

- ▶ **Предложение:** Строг регулаторен контрол и санкции при неизпълнение на плановете за развитие на газопреносната мрежа.
- ▶ Засилване на контролните механизми, така че, да не се дава възможност на нелицензирани предприятия да са собственици на разпределителна мрежа и да извършват дейностите по разпределение, заобикаляйки изискванията на закона

9. Защо има разминаване на функциите на дъщерното дружество на основния газоснабдител и на истинския посредник на пазара?

- ▶ **Предложение:** Изясняване същността и ролята на пазарните участници на законово ниво и привеждане в съответствие на договорите и контрагентите по тях

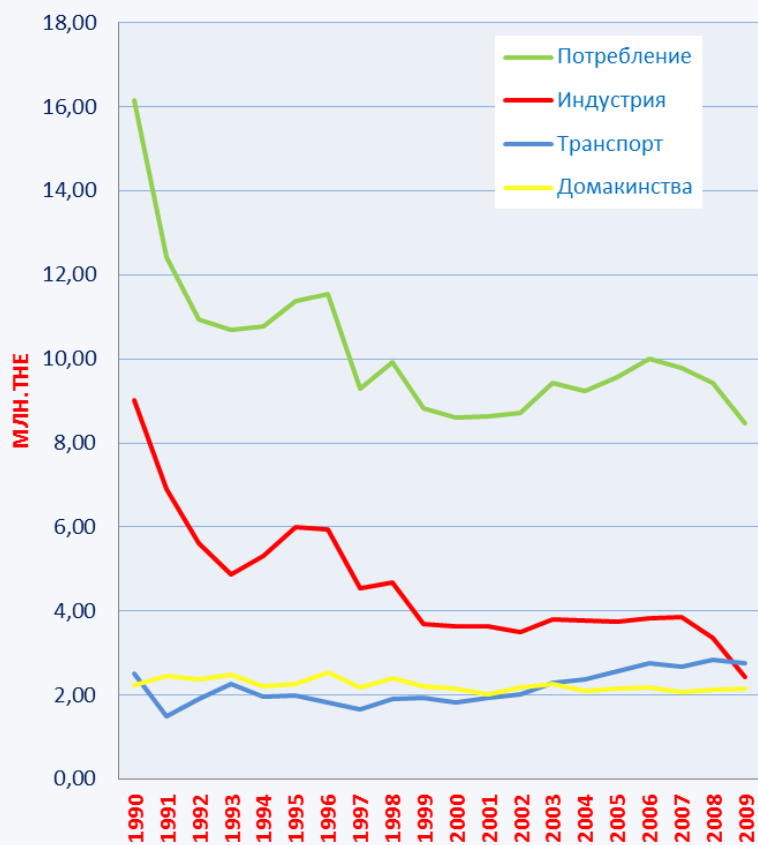
10. Защо в България е изградена газоразпределителна мрежа за 10% от населението, а са присъединени само 3%?

- ▶ **Предложение:** Ниските цени на електроенергията пречат за развитието на други алтернативи за отопление и домакински нужди и възпрепятстват повишаването на енергийната ефективност. Необходими са правилни ценови сигнали и облекчаването на административните режими

Статистиката в подкрепа ...

КРАЙНО ЕНЕРГИЙНО ПОТРЕБЛЕНИЕ 2009

В условията на криза:

- Спад на общото потребление – 12%
- Рязък спад на индустриалното потребление – 28%
- Нарастващо енергийно потребление в противовес със свито общо на домакинствата – 2%
- Незначителен спад на потреблението на транспорта – 1-2%

Либерализиран енергиен пазар в България - предизвикателствата на 2011 година

София, 15 февруари 2011 година

